

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף מט

משנה: נחלקו התנאים מאיזה איסור נוצר ממזר:

לדעת ר"ע - כל מי שנולד מאיסור קורבה שיש בו לאו אפילו שאין בו כרת, כגון שבא על אנוסת אביו (= לדעת רבי יהודה לקמן) או שנשא את חלוצתו (= שעבר על לאו של "אִשָּׁר לֹא יִבְנֶה").

לדעת שמעון התימני - רק מאיסור כרת.

לדעת רבי יהושע - רק מאיסור שיש בו מיתת בית דין.

אמר רבי שמעון בן עזאי: מצאתי מגילת יוחסין בירושלים, והיה כתוב בה 'איש פלוני ממזר **מאשת איש**'. רבי שמעון בן עזאי אמר זאת כדי לקיים את דברי רבי יהושע הסובר שממזר בא רק מחייבי מיתת בית דין, והוכיח זאת מכך שהיה כתוב במגילה שפלוני ממזר מאשת איש, שהבא על אשת איש מיתתו בחנק, ולא היה כתוב סתם שפלוני ממזר.

אשתו שמתה וכו': נאמר "וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח לְצָרָר לְגִלוֹת עֲרֻתָהּ עֲלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ", דהיינו שאסור לאדם לשאת את אחות אשתו כל זמן שאשתו בחיים. המשנה מבארת מתי אדם מותר באחות אשתו.

גמרא: כנף שראה אביו לא יגלה: נאמר "לֹא יִקַּח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ אָבִיו וְלֹא יִגְלֶה כְּנָף אָבִיו.. לֹא יִבֵּא מִמְזֵר בְּקֶהֱל יְהוָה". יש כאן א. איסור לבוא על אשת אביו, ב. ועל 'כנף אביו' שזו אנוסת אביו - וכדעת רבי יהודה שפירש כך את הפסוק. ומכיון שאנוסת אביו יש בה איסור לאו בלא כרת, ובסמוך נאמר עניינו של ממזר – אנו לומדים שממזר נוצר מאיסור לאו של קורבה.

ולרבי סימאי: רבי סימאי סובר בדעת רבי עקיבא שעל ביאה האסורה באיסור לאו אפילו ללא קרבת משפחה (= 'שאר') הולד ממזר (כגון מחזיר גרושתו או הנושא 'נתינה').

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

ואילו רבי ישבב סובר בדעת רבי עקיבא שעל ביאה האסורה באיסור עשה (אפילו ללא קרבת משפחה, כגון הבא על מצרית או אדומית בתוך ג' דורות) הולד ממזר. לדעתם רבי עקיבא למד זאת מהייתור של האות ו' של 'ולא יגלה כנף'.

ושמעון התימני: סובר כרבנן החולקים על רבי יהודה הנ"ל בפירוש הפסוק 'כנף אביו' - שזו שומרת יבם של אביו הממתינה שייבם אותה, ובנו הבא עליה חייב כרת משום 'אשת אחי אביו', והפסוק מלמד שהולד ממזר.

ורבי יהושע: סובר שאם פירושם של רבי עקיבא ושמעון התימני נכון, היה צריך להיות כתוב רק 'לא יגלה כנף אביו' ללמד על אנוסת אביו שהולד ממזר אפילו בלאו, או על שומרת יבם של אביו שהולד מזר בכרת, וכבר היינו יודעים בכל שכן שבאשת אביו הולד ממזר שהרי יש בה חיוב מיתת בית דין החמור יותר?

אלא בהכרח שהפסוק בא ללמד שרק מ'לא יקח איש את אשת אביו' הולד ממזר, ולא מ'לא יגלה כנף אביו'. כלומר שרק מחייבי מיתת בית דין הולד ממזר.

הכל מודים בבא על הנידה: שיש בה איסור לאו, וכן הבא על אשתו שזינתה (סוטה) עובר בלאו - שהולד אינו ממזר. משום שרק בביאה שלא תופסים בה קידושין הולד ממזר, אבל המקדש נידה בביאה היא מתקדשת לו משום שכתוב "ותהי (=לשון הויית קידושין) נידתה עליו", וכן סוטה לא פקעו הקידושין שלה בעקבות הזנות שלה.

ואבוי: שלא מנה את שומרת יבם ברשימת הולד שאינו ממזר - מסתפק האם הלכה כרב או כשמואל, שנחלקו האם זר שקידש שומרת יבם תופסים בה קידושין: לדעת רב לא תופסים קידושין משום שנאמר "לא תהיה (=לשון הויית קידושין) אִשֶׁת הַמֵּת הַחוּצָה לְאִישׁ זָר". ולדעת שמואל יש להספק בדבר האם לפרש כרב, או שכוונת הכתוב רק לאיסור לאו. ממילא לדעת רב שהקידושין לא תופסים בה הולד ממזר, אך לדעת שמואל ספק.

מידן דייניה וקטליה: מנשה דן את ישעיהו הנביא על דברים שהתנבא והרג אותו.

את מספר ימין אמלא: כלומר אשלים את מה שקצוב לך אך לא אוסיף על כך.

אמר ישעיה ידענא ביה: אני יודע שהוא לא יקבל את תשובותי, ואם אני אענה לו הוא יהרוג אותי במזיד, ולכן עדיף שיעשה זאת בשוגג בחושבו שאני חייב מיתה. אמר ישעיה 'שם' קדוש ונבלע בעץ ארז. אך הציצית שלו נשארה בחוץ וכך גילה אותו מנשה

(-ירושלמי). לקחו את הארז ונסרו אותו והרגו את ישעיהו בפה שלו. דבר זה היה עונש על כך שהוא אמר על עם ישראל 'עם טמא שפתיים'.

באספקלריא שאינה מאירה: כלומר הנביאים ראו מראה המסמל בתור משל את הקב"ה, ולכן יכלו לומר שראו את ה' כאשר כוונתם על המראה המרמז על ה' בנבואה. אמנם גם את המראה הזה הם ראו שלא בבירור, ואילו משה רבינו שהתנבא באספקלריא המאירה ראה זאת בבירור (-רמח"ל דעת תבונות). אבל ודאי שאין יכולת לראות את ה' שהרי זהו דבר הנמנע.

הא ביחיד הא בציבור: ציבור מתי שהם קוראים הם נענים, אבל יחיד שמתפלל אין לו כח כזה, מלבד בעשרת ימי תשובה שאז ליחיד יש כח כמו עשרה.